

TAČKA VII

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, 17.10.2023. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod naslovom *Efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima*, kandidata Gavрила Jovanovića. U skladu sa članom 22, stav 1, Pravila studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

o ocjeni završnog master rada

Gavrilo Jovanović je rođen 01.10.1999. godine na Cetinju. U Ulcinju je završio osnovnu i srednju školu. 2021. godine završio je studije psihologije (Stepen Bachelor) na Filozofskom fakultetu, Univerziteta Crne Gore i stekao zvanje diplomirani psiholog – stepen Bachelor (180 ECTS). Iste godine, na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore upisuje Master studije na Studijskom programu za psihologiju. Od januara do oktobra 2024. godine pohađao je program stručnog osposobljavanja u Kliničkom centru Crne Gore.

Odlukom Filozofskog fakulteta, Univerziteta Crne Gore, imenovani je uradio master temu sa naslovom „*Efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima*“. Tema rada je odobrena 17.10.2023. godine, kad je Vijeće Filozofskog fakulteta donijelo odluku o imenovanju komisije u sastavu od: doc dr Helena Rosandić, doc. dr Bojane Miletić i dr Veselinke Milović. Kandidat je uspješno položio sve ispite predviđene planom nastavnog programa na Studijskom programu za psihologiju.

Master teza, Gavрила Jovanovića, „*Efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima*“, napisana je na 64 strane, u skladu sa uputstvom Pravilnika za pisanje master studije Univerziteta Crne Gore. Naslov posjeduje suštinske informacije i semantički odražava sadržaj master rada.

Nakon naslovne strane, sažetka, abstrakta, ključnih riječi, sadržaja i uvoda, nalazi se tekst master rad koji se sastoji od pet osnovnih dijelova: teorijski dio, istraživački dio, integracija dobijenih rezultata, diskusija i zaključak. Teorijski dio rada (od 2. do 24. strane) je prikazan preko poglavlja: Ličnost, Afektivna vezanost, Partnerski odnosi, Povjerenje u partnerskim odnosima, Pregled dosadašnjih istraživanja, Povezanost ličnosti sa povjerenjem i partnerskim odnosima i Povezanost afektivne vezanosti sa povjerenjem i partnerskim odnosima. Istraživačke dio rada (od

25. do 29. strane) koja obuhvata poglavlja: Problem i ciljevi istraživanja; Hipoteze i istraživanja, Uzorak, Instrumenti i Procedura. Dio Rezultati je prikazan (od 30. do 40. strane) sa poglavljima: Deskriptivna statistika na skalama kontinuiranih varijabli, Uticaj dimenzija afektivne vezanosti na koncept partnerskog povjerenja, Dužina veze kao prediktor partnerskog povjerenja, Uticaj dimenzija sa BEK-ovog inventara poremećaja na partnersko povjerenje.

Dio Diskusija je prikazan od 41. do 44. strane, da bi Zaključak prikazao od 45 do 46. strane. Literatura je prikazana (od 47. do 53. strane). U daljem toku su prikazani Prilozi, Biografija i Izjava o autorstvu.

Uvod

Kada bismo pokušali da izaberemo jedan od najvažnijih pojmova koji su usko vezani za partnerski odnos, a bez kojeg takav odnos ne bi mogao da funkcioniše, kao i onaj čiji bi nedostatak najčešće doveo do prekida odnosa, sigurno bismo pomislili na **povjerenje**. Povjerenje zaista predstavlja temelj svakog odnosa, a naročito partnerskog, jer omogućava partnerima da se otvore jedno prema drugom, izgrade međusobnu bliskost i stabilnost u vezi. Ono se razvija već u najranijem uzrastu, oblikuje se tokom djetinjstva i adolescencije, a zatim utiče na način kako odrasli formiraju i održavaju trajne partnerske odnose (Bošnjaković, 2016). Kako će ti odnosi funkcionisati, veliki značaj imaju različiti faktori, među kojima se izdvaja **ličnost** pojedinca i **stil afektivne vezanosti**.

Ličnost, prema Coru i Matevsu (2009), predstavlja psihički sklop osobina koje su relativno stabilne i integrisane u vremenu i koje određuju dosledno i karakteristično ponašanje pojedinca. Pojedinaac svojim ponašanjem pokazuje svoju ličnost, dok istovremeno, sredina utiče na oblikovanje tog ponašanja (Lebedina, 2007; prema Sente, 2022). U kontekstu ovog istraživanja, ličnost je posmatrana kroz stepen izraženosti poremećaja ličnosti, jer su upravo određene karakteristike ličnosti u velikoj mjeri povezane sa nivoima povjerenja ili nepovjerenja u partnerskim odnosima.

Pored ličnosti, ključni faktor u razumjevanju povjerenja u partnerskom odnosu jeste **afektivna vezanost**, koja se temelji na teoriji Džona Bolbija (1988). Bolbijeva teorija afektivne vezanosti oslanja se na specifičan odnos između majke i djeteta, koji se razvija u najranijem uzrastu i traje tokom čitavog života. U istraživanju kolega Gavrilu se fokusirao na **partnersku afektivnu vezanost**, koja se odnosi na način na koji pojedinci razvijaju očekivanja u vezi sa ponašanjem i emocionalnim odgovorima svojih partnera. Ova očekivanja, jednom usvojena, vrlo se teško

mijenjaju, a upravo ona oblikuju međusobnu dinamiku u partnerskim odnosima. Na osnovu stila afektivne vezanosti koji pojedinac posjeduje, moguće je predvideti kako će se ponašati u partnerskom odnosu i kako će taj odnos funkcionisati.

Partnerski odnosi često su obilježeni specifičnim individualnostima svakog od partnera, kao što su ljubomora, prevara, sklonost nepokazivanju emocija, ali i razlike u nivou povjerenja, koje je centralna tema ovog istraživanja (Stefanović Stanojević, Mihić & Hanak, 2012). Ključni cilj u ovom istraživanju bio je da se ispita povezanost između tri ključna konstrukta: ličnosti pojedinca, stila afektivne vezanosti i nivoa povjerenja koje pojedinci imaju u svom partnerskom odnosu. Na temelju ovog istraživanja, imali smo namjeru doprinijeti boljem razumjevanju faktora koji oblikuju povjerenje, kao i način na koji interakcija ovih faktora mogu uticati na kvalitet i stabilnost partnerskih odnosa.

Teorijska zasnovanost i metodološka utemeljenost istraživanja

Povjerenje i emocionalna povezanost su ključni faktori u oblikovanju kvalitetnih i stabilnih partnerskih odnosa. U literaturi se naglašava važnost povjerenja kao temelja za izgradnju međuljudskih odnosa i smanjenje nesigurnosti u svakodnevnom životu. Prema Ofeu (1999), povjerenje predstavlja uvjerenje da će se drugi suzdržati od nanošenja štete i, kad god je moguće, poboljšati našu situaciju. Bošnjaković (2016) ističe kako povjerenje omogućava ljudima da se oslanjaju na druge i da vjeruju da neće biti povrijeđeni ili otuđeni od drugih. U kontekstu partnerskih odnosa, povjerenje igra ključnu ulogu u održavanju stabilnosti i zadovoljstva, dok njegova odsutnost može dovesti do nesigurnosti, konflikata i disfunkcionalnosti veze (Šabani, 2015).

Prema Gotmanu (2011), emocionalna povezanost između partnera, koja uključuje podršku, razumijevanje i intimnost, ključna je za izgradnju i očuvanje povjerenja. Istraživanja pokazuju da je emocionalna povezanost pozitivno povezana s povjerenjem, te da veće povjerenje doprinosi većoj emocionalnoj povezanosti i zadovoljstvu u vezi (Campbell, Simpson & Boldry, 2003; Lewandowski, Aron, Bassis & Kunak, 2006). Međutim, neprihvatanje iskrenosti ili skrivanje informacija može ozbiljno narušiti povjerenje u vezi. Guerrero, Andersen i Afifi (2007) ukazuju da obostrana iskrenost, otvorenost i empatija između partnera stvaraju osnovu za snažno povjerenje. Naprotiv, neiskrenost dovodi do sumnji, što dovodi do sloma povjerenja i oštećenja kvaliteta veze (Guerrero, Andersen, Jorgensen & Spitzberg, 1995).

Afektivna vezanost, kao emocionalna povezanost između partnera, značajno je povezana sa povjerenjem i stabilnošću u partnerskim odnosima. Istraživanja ukazuju na to da anksioznost vezivanja može modifikovati odnos između povjerenja i ljubomore u partnerskim vezama. Rodriguez i sar. (2015) su pokazali da anksiozno vezani pojedinci iskazuju viši nivo ljubomore u situacijama kada su njihova povjerenja narušena. Anksiozni pojedinci, kada dožive nepovjerenje, tendiraju da reagiraju sa većim emocionalnim i bihevioralnim odgovorima, kao što su ljubomora i nesigurnost u vezi. Song Li i Šen (2022) sumiraju istraživanje o odnosu između dimenzija privrženosti i međuljudskog povjerenja na uzorku od 53 studije. Njihovi rezultati pokazuju da su obje dimenzije privrženosti, anksioznost vezivanja i izbjegavanje negativno povezane sa međuljudskim povjerenjem. Pored toga, izbjegavanje vezivanja, koje se često karakteriše emocionalnom distancom i nesklonostima prema bliskosti, snažno je povezano sa smanjenim međuljudskim povjerenjem. Ovi nalazi sugerišu da anksiozna i izbjegavajuća vezanost mogu otežati uspostavljanje zdravih i stabilnih međuljudskih veza, uključujući partnerske odnose.

Poremećaji ličnosti, kao što su granični i antisocijalni poremećaji, imaju negativan uticaj na kvalitet partnerskih odnosa. Istraživanja pokazuju da su simptomi poremećaja ličnosti povezani sa smanjenim zadovoljstvom u vezi, većim brojem konflikata i većom nestabilnošću veza (Whisman & Schonbrun, 2009; South, Turkheimer & Oltmanns, 2008). Poremećaji poput graničnog poremećaja ličnosti često dovode do emocionalne nestabilnosti, što povećava rizik od nesigurnosti i povremenih konflikata u partnerskim odnosima. Oltmans et al. (2002) ukazuju na to da su studenti sa simptomima paranoidnog, šizoidnog i graničnog poremećaja ličnosti skloniji lošim socijalnim interakcijama i problemima u ljubavnim odnosima.

Granični poremećaj ličnosti ima specifične efekte na razvoj i stabilnost romantičnih veza, posebno kod adolescenata. Lazarus i saradnici (2019) istraživali su uticaj simptoma graničnog poremećaja ličnosti na romantične veze kod mladih žena. Njihovi rezultati pokazuju da su simptomi ovog poremećaja povezani sa većim uključivanjem u ljubavne veze, ali i sa većom nesigurnošću i emocionalnim nasiljem u vezama tokom adolescencije. Povećana nesigurnost u vezi može dodatno dovesti do destruktivnog ponašanja, kao što su ljubomora i agresija prema partneru, što otežava izgradnju zdravih i stabilnih veza.

Autor u teorijskom dijelu ističe da su povjerenje, afektivna vezanost i ličnost ključni faktori koji oblikuju kvalitet partnerskih odnosa. Povjerenje omogućava izgradnju emocionalne sigurnosti i međusobnog poštovanja, dok njegovo odsustvo vodi do nesigurnosti i nestabilnosti u vezi.

Afektivna vezanost, koja se sastoji od anksioznosti vezivanja i izbjegavanja, takođe igra važnu ulogu u formiranju i održavanju povjerenja. Anksiozni i izbjegavajući stilovi vezivanja često dovode do povećane ljubomore, nesigurnosti i, u nekim slučajevima, fizičkog i psihološkog nasilja u vezama. Poremećaji ličnosti, poput graničnog i antisocijalnog poremećaja, imaju negativan uticaj na stabilnost i zadovoljstvo u partnerskim vezama. Istraživanja su pokazala da su simptomi poremećaja ličnosti povezani sa lošim socijalnim i emocionalnim funkcionisanjem, što može otežati izgradnju zdravih romantičnih odnosa. Na osnovu dosadašnjih istraživanja, važno je razumjeti kako poremećaji ličnosti i stilovi vezivanja utiču na partnerske odnose kako bi se pružila adekvatna podrška i intervencija.

Metodološki dio istraživanja

Istraživanje se bavi uticajem strukture ličnosti i stilova afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima. Prethodna istraživanja pokazuju da stilovi vezanosti formirani u djetinjstvu utiču na formiranje partnerskih odnosa u odrasloj dobi, a nesigurni stilovi vezanosti mogu narušiti povjerenje među partnerima. Cilj istraživanja je ispitati kako ličnost (posebno poremećaji ličnosti) i stilovi afektivne vezanosti utiču na povjerenje u partnerskim odnosima. Formulirane su sledeće hipoteze, koje su proveravane u istraživačkom postupku:

1. Siguran stil vezanosti pozitivno je povezan sa povjerenjem u partnerskom odnosu.
2. Nesigurni stilovi vezanosti negativno su povezani sa povjerenjem u partnerskom odnosu.
3. Izbjegavanje vezivanja povezano je sa nižim povjerenjem u partnerskom odnosu.
4. Nema značajnih razlika u povjerenju u odnosu na dužinu veze među različitim stilovima vezanosti.
5. Poremećaji ličnosti povezani s nesigurnim stilom vezanosti imaju niže skorove na dimenzijama povjerenja.
6. Osobe sa histrioničnim, zavisnim i narcisoidnim poremećajem ličnosti imaju preokupirajući stil vezanosti i nisko povjerenje u partnerskim odnosima.

Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 325 odraslih osoba (20-60 godina), raspoređenih prema socio-demografskim varijablama (pol, dob, obrazovanje, status veze). Uzorkom dominiraju pripadnice ženskog pola. Njih je 214 ili 65.85%, što znači da muškarcima pripada 34.15% ispitanice populacije. Kada je riječ o starosti ispitanika, najviše je onih između 20 i 30 godina, i njima pripada 65.23% uzorka. Za njima po brojnosti slijede kategorije 31-40 godina i 41 do 50 godina, kojima pripada 13.54% i 13.85% uzorka. Najmanje brojna, sa svega 7.38% učešća je populacija

čija je starost preko 51, a ispod 60 godina. Što se tiče dužine emotivne veze u kojoj su trenutno ispitanici, njih 19.38% ima kratak staž, sa do 3 mjeseca trajanja. 23.08% je u emotivnoj vezi koja traje od 4 mjeseca do 1 godine, a njih 20.92% u relaciji staroj između 1 i 4 godine. Dalje, 15.38% ispitanika je u vezi staroj od 4 do 10 godina, dok oko petine uzorka, ili 21.23% je u relaciji dužoj od 10 godina. Na kraju, kada govorimo o tipu veze u kojoj su ispitanici, prednjači ljubavna veza u kojoj partneri ne žive zajedno (51.08%), zatim brak (32%), da bi sa mnogo nižom frekventnošću bili prisutni slobodna veza bez obaveza (12%) i vanbračna zajednica u kojoj partneri žive zajedno (4.92%).

Za prikupljanje podataka koristio se upitnik u online formi, preko sajta *Google Form*. Prije početka ispitivanja, ispitanici su imali priliku da pročitaju uputstvo za rad. Upitnik se sastoji iz dolje navedenih dijelova.

- 1) Socio-demografski upitnik, sastavljen za ovo istraživanje, u kojem su ispitanici popunjavali informacije o sebi kao što su: starost, pol, dužina partnerskog odnosa i vrsta partnerskog odnosa.
- 2) Skala za procjenu povjerenja u bliskim partnerskim odnosima - Trust Scale (Rempel, Holmes & Zanna, 1985). To je upitnik koji sadrži 17 stavki koje se odnose na povjerenje prema partneru u partnerskom odnosu, a koje su skorovane sedmostepenom Likertovom skalom. Sastoji se od tri subskale i to: prediktivnost, pouzdanost i vjera. Subskala *prediktivnost* odnosi se na dosljednost i stabilnost specifičnih ponašanja partnera na osnovu prethodnog iskustva. Subskala *pouzdanost* odnosi se na dispozicijske kvalitete partnera koje opravdavaju pouzdanje usmjereno prema njemu u susretu sa rizikom i potencijalnom povredom. Subskala *vjera* fokusira se na osjećaj povjerenja u partnerskom odnosu, kao i na odgovornost i brigu koja se očekuje od partnera u susretu sa neizvjesnom budućnošću. Suma ukupnih rezultata sve tri subskale mjera je ukupnog povjerenja kojeg osoba ima prema partneru u partnerskom odnosu.
- 3) Za procjenu ličnosti, koristi se Bekov inventar poremećaja ličnosti (Beck, 1992). Ovaj instrument je najčešće korišćen za određivanje težine poremećaja ličnosti. Sastoji se od 126 stavki koje se ocjenjuju na petostepenoj skali. Sadrži stavke koje pokrivaju različite osobine i simptome koji su karakteristični za poremećaje ličnosti. Na osnovu rezultata, dobija se stepen izraženosti komponenti jednog od devet poremećaja ličnosti:

izbjegavajućeg, paranoidnog, šizoidno-životnog, antisocijalnog, narcisoidnog, histrioničnog, zavisnog, pasivno-agresivnog i opsesivno-kompulzivnog.

- 4) Za procjenu partnerske afektivne vezanosti koristi se upitnik - PAVa (Brennan & Shaver, 1995). To je upitnik koji sadrži 18 stavki, skorovanih sedmostepenom Likertovom skalom, a odnosi se na osjećanja ispitanika u ljubavnim vezama. Upitnik ispituje četiri obrasca partnerske afektivne vezanosti: sigurni, odbacujući, preokupirani i bojažljivi. Proces analize rezultata počinje rekodiranjem skorova ispitanika na stavkama 9, 13 i 17, a zatim sabiranjem bodova na svim neparnim i na svim parnim stavkama. Operacionalizuje dvije dimenzije: izbjegavanje (zbir bodova na neparnim stavkama) i anksioznost (zbir bodova na parnim stavkama). Viši skor pokazuje veću izraženost date dimenzije.

Istraživanje je sprovedeno u skladu sa etičkim principima: učesnici su bili informisani o ciljevima istraživanja, anonimnosti i povjerljivosti podataka, te su ujedno pristupali informisanom pristanaku. Analizirani su podaci korišćenjem deskriptivne statistike, Pearsonove korelacije, t-testa i ANOVA-e za ispitivanje odnosa između varijabli i razlika između grupa.

Za prikupljanje podataka koristio se upitnik u online formi, preko sajta *Google Form*. Prije početka ispitivanja, ispitanici su imali priliku da pročitaju uputstvo za rad. Upitnik se sastojao iz: Socio-demografskog upitnika i Skala za procjenu povjerenja u bliskim partnerskim odnosima - Trust Scale (Rempel, Holmes & Zanna, 1985). Za procjenu ličnosti, koristio se Bekov inventar poremećaja ličnosti (Beck, 1992), dok je za procjenu partnerske afektivne vezanosti korišćen upitnik - PAVa (Brennan & Shaver, 1995).

Rezultati

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima. Istraživanje se fokusiralo na povezanost između dimenzija afektivne vezanosti (anksioznost i izbjegavanje), poremećaja ličnosti i partnerskog povjerenja, kao i na uticaj dužine veze na nivo povjerenja. Na osnovu dobijenih rezultata, možemo izvući nekoliko ključnih zaključaka koji se odnose na dinamiku međusobnih odnosa u partnerskim vezama.

Prvi cilj istraživanja bio je ispitati uticaj dimenzija partnerske afektivne vezanosti (anksioznost i izbjegavanje) na partnersko povjerenje. Rezultati su pokazali da su veće vrijednosti ovih dimenzija povezane sa smanjenjem povjerenja u partnera. Statistički, postoji značajna negativna korelacija između **anksioznosti i partnerskog povjerenja** ($r = -0.42$, $p < 0.01$), kao i

između **izbjegavanja** i **partnerskog povjerenja** ($r = -0.39, p < 0.01$). Ove dimenzije, koje se odnose na nesigurnost u vezi (anksioznost) i emocionalnu distancu (izbjegavanje), negativno utiču na izgradnju stabilnog povjerenja, što je u skladu sa prethodnim istraživanjima koja sugeriraju da nesigurni stilovi vezivanja ometaju izgradnju međusobnog povjerenja (Stanojević Stefanović, 2011).

Konkretno, rezultati su ukazali na to da dimenzija **predvidljivosti** ima najjaču povezanost sa partnerskim povjerenjem ($r = 0.58, p < 0.001$), dok su **partnerska vjera** ($r = 0.45, p < 0.01$) i **partnerska pouzdanost** ($r = 0.37, p < 0.01$) bile manje povezane s povjerenjem. Predvidljivost partnera stvara osnovu za izgradnju povjerenja, dok ostale dimenzije povjerenja, kao što su pouzdanost i vjera, razvijaju se naknadno u stabilnijim vezama (Holmes & Rampel, 1989). Ovaj nalaz podržava hipotezu da je predvidljivost ključni faktor koji omogućava izgradnju međusobnog povjerenja.

Sledeći dio istraživanja bavio se različitim obrascima afektivne vezanosti, koji su rezultat ukrštanja dimenzija anksioznosti i izbjegavanja, a to su: siguran, preokupirani, odbacujući i bojažljivi obrazac vezanosti. Rezultati su pokazali da je **siguran obrazac vezivanja** najviše povezan sa visokim nivoima povjerenja u partnera ($M = 4.50, SD = 0.43$), dok su **preokupirani** ($M = 3.25, SD = 0.51$) i **bojažljivi obrasci vezivanja** ($M = 3.10, SD = 0.53$) imali srednje nivoe povjerenja, a najniže povjerenje je zabeleženo kod **odbacujućeg obrasca** ($M = 2.65, SD = 0.56$). Statistička analiza je pokazala značajnu razliku između grupa sa različitim obrascima vezivanja u pogledu partnerskog povjerenja ($F(3, 196) = 15.83, p < 0.001$). Ovi rezultati potvrđuju našu drugu hipotezu da nesigurni obrasci vezivanja ometaju izgradnju povjerenja u partnerskim odnosima, jer su osobe koje imaju nesiguran stil vezivanja sklonije povlačenju, distanciranju i prekomernim emotivnim reakcijama koje smanjuju međusobno povjerenje (Stanojević Stefanović, 2011).

Pitanje uticaja dužine partnerske veze na povjerenje takođe je bilo ključno za istraživanje. Rezultati su pokazali da je **dužina veze** značajan prediktor za razlike u partnerskom povjerenju. U početnim fazama veze, koje traju do tri meseca, povjerenje je bilo najslabije ($M = 2.55, SD = 0.45$), dok je najviši nivo povjerenja zabeležen u vezama koje traju od jedne do četiri godine ($M = 4.20, SD = 0.36$). U vezama koje traju više od četiri godine, povjerenje se postepeno smanjuje, ali ostaje na visokom nivou ($M = 3.85, SD = 0.42$). Statistički, analiza varijanse je pokazala da dužina veze značajno utiče na nivo povjerenja ($F(4, 195) = 22.57, p < 0.001$), što je u skladu sa očekivanjima da stabilnost i međusobno upoznavanje u partnerskim odnosima povećavaju povjerenje. Međutim,

u vezama koje traju više od četiri godine, primjetno je blago smanjenje povjerenja, što može biti povezano sa problemima poput emocionalne rutine, promjene u ličnostima partnera, ili povećanjem nesigurnosti tokom vremena. Iako je ovo smanjenje povjerenja bilo prisutno, ono je i dalje bilo visoko u poređenju sa vezama koje traju kraće od tri mjeseca, što ukazuje na to da povjerenje ne nestaje u dugoročnim vezama, ali se može smanjivati tokom vremena zbog različitih faktora (Dasković, 2011).

Kada se razmatraju obrasci afektivne vezanosti u odnosu na dužinu partnerske veze, rezultati su pokazali da su u početnim fazama veze (do tri meseca) najzastupljeniji **preokupirani i odbacujući obrasci vezivanja**. U vezama koje traju od četiri meseca do jedne godine, dominira **preokupirani** obrazac vezivanja ($M = 3.29$, $SD = 0.49$), dok je u vezama od četiri do deset godina dominirao **siguran** obrazac vezivanja ($M = 4.35$, $SD = 0.44$), uz opadanje preokupiranog obrasca. Statistički, analiza je pokazala da postoji značajna razlika u obrazcima vezivanja u zavisnosti od dužine veze ($F(4, 195) = 14.65$, $p < 0.001$). Ovaj nalaz ukazuje da se s vremenom veza stabilizuje i da sigurni obrazac vezivanja postaje dominantniji, što znači da partneri razvijaju siguran stil vezivanja, koji je povezan sa većim povjerenjem (Stanojević Stefanović, 2011).

Ispitivanjem uticaja poremećaja ličnosti na partnersko povjerenje, rezultati su pokazali da su **izbjegavajući, paranoidni i antisocijalni poremećaji ličnosti** najsnažnije negativno uticali na povjerenje u partnerskim odnosima. Statistička analiza je pokazala da postoji značajna negativna korelacija između **izbjegavajućeg poremećaja ličnosti i partnerskog povjerenja** ($r = -0.55$, $p < 0.001$), **paranoidnog poremećaja** ($r = -0.48$, $p < 0.001$) i **antisocijalnog poremećaja** ($r = -0.46$, $p < 0.001$). Poremećaji ličnosti, koji ometaju emocionalnu bliskost i smanjuju sposobnost za izgradnju međusobnog povjerenja, potvrđuju ranije teorije o tome da osobe sa određenim poremećajima ličnosti mogu imati ozbiljne probleme u uspostavljanju stabilnih i poverljivih partnerskih odnosa (Koledin & Popadić, 2019). **Pasivno-agresivni, histrionični, narcisoidni i šizoidni poremećaji** takođe su imali negativan uticaj, ali u manjoj mjeri. Na **partnersku pouzdanost** najviše su uticali **paranoidni poremećaj** ($r = -0.42$, $p < 0.01$) i **antisocijalni poremećaj** ($r = -0.39$, $p < 0.01$), dok su **zavisni i opsesivno-kompulzivni poremećaji** imali najmanji negativni uticaj ($r = -0.26$, $p < 0.05$).

Poslednji dio istraživanja bavio se vezom između poremećaja ličnosti (histrionični, zavisni i narcisoidni) i obrazaca afektivne vezanosti. Suprotno postavljenoj hipotezi, dominantan obrazac vezivanja za ove poremećaje nije bio preokupirani, već **odbacujući obrazac vezivanja** ($M = 2.78$,

SD = 0.56), što je u skladu sa osobinama ovih poremećaja, koji su povezani sa egocentričnošću i emocionalnom distancom. Osobe sa zavisnim poremećajem ličnosti, uprkos tome što traže bliskost, razvijaju odbacujući obrazac vezivanja, što može ukazivati na nesvjesnu distancu i strah od emocionalnog odbacivanja.

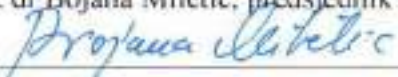
Rezultati istraživanja i predanog rada kolege Gavрила Jovanovića jasno pokazuju da su ličnost i stil afektivne vezanosti ključni faktori koji utiču na izgradnju povjerenja u partnerskim odnosima. Visoki nivoi anksioznosti i izbjegavanja, nesigurni obrasci vezivanja, dužina veze, kao i poremećaji ličnosti igraju značajnu ulogu u oblikovanju povjerenja. Siguran stil vezivanja i stabilnost dužine veze povezani su s višim nivoima povjerenja, dok nesigurni stilovi vezivanja i određeni poremećaji ličnosti negativno utiču na izgradnju međusobnog povjerenja.

Zaključak i predlog

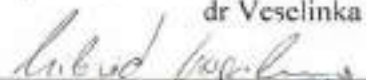
Na osnovu analize master rada kandidata Gavрила Jovanovića, pod nazivom: *„Efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima“*, Komisija utvrđuje da rad zadovoljava sve postavljene propozicije i predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta u Nikšiću da prihvati Izvještaj komisije o ocjeni ovog master rada i da odobri njegovu odbranu.

u Nikšiću, 7. novembar 2024. godine

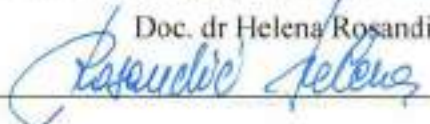
Doc. dr Bojana Miletić, predsjednik komisije

dr Veselinka Milović-član

Doc. dr Helena Rosandić-mentor

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PREMJENI	21. 11. 2024.		
ORG. JED.	ORG.	PRILOG	VRIJEDNOST
01	4091		

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/1

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Efekat ličnosti i stila afektivne vezanosti na povjerenje u partnerskim odnosima** Gavrila Jovanovića, studenta Studijskog programa za psihologiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet - Nikšić

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

IZVJEŠTAJ KOMISIJE ZA PREGLED I OCJENU MASTER RADA

Nastavno-naučno Vijeće Filozofskog fakulteta, na svojoj sjednici od 07.03.2023. godine imenovalo je komisiju za pregled i ocjenu master rada kandidatkinje Milice Pavličić na temu: „Razlike u nekim antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi“

Komisija je imenovana u sljedećem sastavu:

1. *doc. dr Marina Vukotić – mentor;*
2. *prof. dr Dijana Vučković – član;*
3. *prof. dr Veselin Mićanović – član.*

Nakon izvršenog pregleda navedenog master rada i obavljenih konsultacija Komisija Vijeću Filozofskog fakulteta podnosi sljedeći:

IZVJEŠTAJ

I. OSNOVNI PODACI O KANDIDATKINJI

Milica Pavličić je rođena 20.05.1999.godine u Podgorici, gdje je završila i osnovnu školu „Maksim Gorki“. Pohađala je Gimnaziju „Petar I Petrović Njegoš“ u Danilovgradu. Po završetku gimnazije 2018. godine upisuje Filozofski fakultet odsjek Obrazovanje učitelja u Nikšiću. Trenirala je rukomet dvanaest godina u ŽRK Budućnost iz Podgorice, od toga posljednje tri godine u ŽRK Podgorica.

Bemax. Prošla je sve kategorije od pionira, kadeta i juniora ali je povreda spriječila da nastavi dalju rukometnu karijeru. Od rukometa i dalje nije odustala jer je u ulozu pomoćnog trenera u ŽRK Podgorica Bemax.

II. OPIS SADRŽAJA MASTER RADA

Master rad kandidatkinje Milice Pavličić pod nazivom: „Razlike u nekim antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi” izložen je na 61 stranici kucanog teksta u fontu Time New Roman, veličine 12 pt i proredom 1,5 lines. Rad se sastoji od 8 poglavlja, 10 potpoglavlja, 2 pot – potpoglavlja, spiska literature, biografije, izjava i to:

1. UVODNA RAZMATRANJA

2. TEORIJSKI OKVIR RADA

2.1. Definisanje osnovnih pojmova

2.1.1. Značaj bavljenja rukometom

2.1.2. Osnovni elementi rukometne igre

2.2. Pregled dosadašnjih istraživanja

3. PROBLEM, PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA

4. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

5. METOD RADA

5.1. Tok i postupci istraživanja

5.2. Uzorak ispitanika

5.3. Uzorak mjernih instrumenata

5.4. Opis mjernih instrumenata

5.5. Statistička obrada podataka

6. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

6.1. Deskriptivni parametri antropometrijskih parametara rukometaša

6.2. Deskriptivni parametri antropometrijskih parametara učenika nesportista

6.3. Komparativna analiza antropometrijskih parametara između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi

7. DISKUSIJA

8. ZAKLJUČAK

LITERATURA

1. UVODNA RAZMATRANJA

U poglavlju Uvod (strane 12-14) autorka nas bliže upoznaje sa materijom kojom će se baviti u radu. Potreba za fizičkom aktivnošću jedna je od osnovnih ljudskih potreba, a posebno je izražena u periodu djetinjstva. Jedan od ključnih izazova je nedovoljna uključenost djece u organizovane sportske aktivnosti, što je često posljedica ograničenih mogućnosti roditelja. Aktivno bavljenje sportom ili rekreativnim aktivnostima može značajno unaprijediti kvalitet života djece, posebno u pogledu njihovog fizičkog zdravlja i razvoja. Važno je omogućiti djeci da biraju sport koji ih najviše privlači, uz podršku roditelja koji imaju ključnu ulogu u podsticanju i razvijanju njihovih interesovanja.

2. TEORIJSKI OKVIR RADA

U okviru ovog poglavlja (strane 15-28) autorka želi da pažljivom čitaocu približi osnovne pojmove koje će koristiti u svom tekstu. Takođe, autorka veoma pažljivo i studiozno prikazuje rezultate dosadašnjih istraživanja iz slične tematike, iz evropskih i svjetskih okvira, ali i u Crnoj Gori, uvlačeći pažljivog čitaoca u priču koji veoma zainteresovano iščekuje rezultate ovog istraživanja. Važno je napomenuti da su istraživanja na koja se autorka poziva vrlo aktuelna i savremena, što govori o tome da autor koristi bibliografsku građu ne stariju od 10-15 godina.

3. PROBLEM, PREDMET I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Problem istraživanja predstavlja utvrđivanje statistički značajnih razlika u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

Predmet istraživanja su razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

Cilj glasi:

Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

Istraživački zadaci su:

- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u visini tijela između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u širini ramena između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.
- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u rasponu ruku između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.
- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u širini kukova između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.
- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u dužini nogu između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.
- Utvrditi da li postoje statistički značajne razlike u dužini ruku između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

4. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

U skladu sa ciljem istraživanja, glavnu hipotezu smo definisali na sljedeći način:

H₀ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

Sporedne hipoteze su:

H₁ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u visini tijela između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

H₂ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u širini ramena između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

H₃ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u rasponu ruku između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

H₄ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u širini kukova između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

H₅ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u dužini nogu između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

H₆ - Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u dužini ruku između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi.

5. METOD RADA

U okviru ovog poglavlja (strane 31–37) autorka definiše način realizacije samog istraživanja. Postupak prikupljanja podataka obavljen je u fiskulturnim salama u kojima sportisti izvode treninge. U cilju dobijanja što objektivnijih podataka, pored autora rada, pet profesora fizičke kulture je bilo uključeno u mjerenje. Ukupan uzorak u ovom istraživanju sastojao se od 101 ispitanika uzrasta od 8 do 10 godina, koji su podijeljeni u dva subuzorka. Prvi subuzorak je obuhvatio 50 rukometaša ŽRK Budućnost Bemax (starosne dobi 8 ± 3.73). Drugi subuzorak je obuhvatio 51 učenik osnovne škole „Maksim Gorki“ (starosne dobi 8 ± 1.42). Ovo istraživanje obuhvata mjerenje: visine tijela (AVIS); širine ramena (AŠIR); raspona ruku (ARRA); širine kukova (AŠIK); dužine nogu (ADUN) i dužine ruku (ADRU). Podaci prikupljeni u ovom istraživanju obrađeni su korišćenjem deskriptivnih statističkih procedura. Za svaku varijablu izračunati su centralni i disperzivni parametri. Kako bi se procijenile razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi, korišćen je t-test za nezavisne uzorke. Obrada podataka i korišćenje statističkih metoda u ovom istraživanju realizovani su uz pomoć softverskog paketa SPSS, verzija 23.0.

6. REZULTATI

U ovom poglavlju (strane 38–45), kandidatkinja je prezentovala rezultate u vidu 8 pojedinačnih tabela. Razmatrajući prikazane rezultate može se zaključiti da ne postoje statistički značajne razlike u antropometrijskim karakteristikama između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi. Razlike u antropometrijskim karakteristikama, kao što su visina i težina, često postaju očiglednije u kasnijim fazama razvoja. Razvoj visine zavisi više od genetskih predispozicija i opšteg rasta nego od specifičnih sportskih aktivnosti u tom uzrastu. Ovi rezultati ukazuju na važnost razumijevanja da se fizički razvoj može manifestovati na različite načine u zavisnosti od individualnih karakteristika.

7. DISKUSIJA

U diskusiji autorka sublimira rezultate do kojih je došla. Takođe, polemize sa rezultatima nekih dosadašnjih istraživanja koja su realizovana na ovim prostorima, ili šire, a tiču se iste tematike. Jedan od načina da se prevaziđu ove prepreke jeste usmjeravanje na jačanje saradnje između školskih ustanova, roditelja i sportskih klubova. Organizacija sportskih kampova, dodatnih treninga i radionica o značaju sporta mogla bi dodatno povećati interesovanje među djecom i pružiti im priliku da se uključe u razne sportske aktivnosti, uključujući rukomet. Takođe, ulaganje u infrastrukturu i opremu, kao i osposobljavanje nastavnika za vođenje sportskih aktivnosti, može značajno unaprijediti mogućnosti za

bavljenje sportom u školama. Dugoročno gledano, istraživanja u ovom području mogu rezultirati kreiranjem specifičnih programa fizičkog vaspitanja koji su prilagođeni potrebama djece različitih uzrasta i fizičkih sposobnosti. Ovi programi bi mogli pomoći u integraciji sporta u svakodnevne školske aktivnosti na način koji podstiče uključivanje većeg broja učenika i doprinosi njihovom zdravlju i blagostanju.

8. ZAKLJUČAK

Cilj istraživanja je bio da se utvrdi da li postoje statistički značajne razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi. Izmjerene su morfološke karakteristike rukometaša i učenika nesportista istog uzrasta. Dobijeni rezultati u ovoj studiji su pokazali da jedino statistički značajne razlike postoje u širini kukova između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi. Na osnovu navedenog možemo konstatovati da se glavna hipoteza koja glasi: H₀: Pretpostavlja se da postoje statistički značajne razlike u antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi, odbija se. Odbacivanje glavne hipoteze pokazuje da nema značajnih razlika u antropometrijskim parametrima između ove dvije grupe. Ovo može ukazivati na to da djeca koja se bave rukometom ne pokazuju bitne prednosti u mjerama kao što su visina, širina ramena i drugi antropometrijski parametri u poređenju s vršnjacima koji se ne bave sportom. Ovi rezultati su iznenađujući, s obzirom na to da se često očekuje da sportisti, posebno u sportu koji zahtijeva specifične fizičke karakteristike, imaju izraženije antropometrijske prednosti.

LITERATURA

Autorka je ozbiljnost i studioznost u istraživanju pokazala i brojem bibliografskih jedinica koje je koristila (48), kao i savremenosti istraživanja na koje se pozivala.

ZNAČAJ ISTRAŽIVANJA

Tema ovog istraživačkog rada jako je interesantna. Rezultati ovog istraživanja mogu doprinijeti razvoju strategija i programa usmjerenih na poboljšanje fizičkog obrazovanja u školama. Uz to, može se razmotriti organizacija radionica i informativnih sesija za učenike, roditelje i nastavnike, kako bi se promovisala važnost sportske aktivnosti i njen pozitivan uticaj na sve aspekte razvoja djece. Na taj način, ne samo da ćemo podsticati djecu da se bave sportom, već ćemo i jačati zajednicu kroz zajedničke sportske aktivnosti i događaje.

ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG KOMISIJE

Na osnovu pregleda i svestrane analize master rada: „*RAZLIKE U NEKIM ANTROPOMETRIJSKIM PARAMETRIMA IZMEĐU DJECE OSNOVNE ŠKOLE I SPORTISTA, RUKOMETASA ISTE DOBI*“, Komisija za pregled i ocjenu master rada smatra da je isti metodološki korektno postavljen, da je u cjelini urađen prema predviđenoj i odobrenoj koncepciji, da je istraživanje originalno i da ima naučnu i teorijsku vrijednost. Kandidatkinja je u izradi master rada koristila relevantnu savremenu domaću i stranu literaturu, čime je dala značajan doprinos izučavanju i rješavanju aktuelnih pitanja značajnih za unapređenje izabrane tematike.

Na osnovu svega iznijetog, Komisija za pregled i ocjenu master rada kandidatkinja Milice Pavličić, master rad ocjenjuje **POZITIVNO**.

PRIJEDLOG KOMISIJE

Na osnovu pregleda, ocjene i vrednovanja master rada kandidatkinje Milice Pavličić, pod naslovom: „*RAZLIKE U NEKIM ANTROPOMETRIJSKIM PARAMETRIMA IZMEĐU DJECE OSNOVNE ŠKOLE I SPORTISTA, RUKOMETASA ISTE DOBI*“, Komisija predlaže Naučno-nastavnom vijeću Filozofskom fakultetu u Nikšiću, da isti prihvati i time omogući kandidatu dalju zakonsku proceduru javne odbrane master rada.

Nikšić, 11. 11. 2024. godine

KOMISIJA ZA PREGLED I OCJENU MASTER RADA:

1. Doc. dr Marina Vukotić – mentor:
2. Prof. dr Dijana Vučković – član:
3. Prof. dr Veselin Mićanović – član

The block contains three handwritten signatures in blue ink, each written over a horizontal line. The first signature is 'M. Vukotić', the second is 'D. Vučković', and the third is 'V. Mićanović'.

18. 11. 2024.
01 4032

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/2

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Razlike u nekim antropometrijskim parametrima između djece osnovne škole i sportista, rukometaša iste dobi** Milice Pavličić, studentkinje Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. 01-4760 od 29.12. 2023. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada, pod nazivom „Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole“, kandidata Nemanje Bojića.

U skladu sa članom 22, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

Nemanja Bojić, student integrisanih master studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradio je master rad na temu *Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole*.

Tema ovog rada je odobrena 28. 12. 2023. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odobrena komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet - Nikšić, prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet - Nikšić, dr Mirko Đukanović, Filozofski fakultet - Nikšić.

Master rad kandidata Nemanje Bojić *Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole* napisan je na 82 strane. Rad je strukturiran u dvije komplementarne cjeline (teorijski i istraživački dio sa analizom rezultata). Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada je prezentovan u četiri tematske cjeline i to: Planiranje u nastavi matematike, Didaktički materijali, Realizacija nastave matematike u prvom razredu osnovne škole, Pregled dosadašnjih istraživanja. U sklopu druge strukturne cjeline, koja se odnosi na istraživački dio rada, detaljno i precizno je predstavljen metodološki okvir istraživanja, a zatim su tekstualno, tabelarno i grafički prikazani rezultati istraživanja.

U uvodnom dijelu rada, kandidat Nemanja Bojić ističe prisutnost matematike u svakodnevnim aktivnostima, pa samim tim razvoju matematičkog obrazovanja treba pokloniti veliku pažnju od najranijeg doba, od prvog razreda osnovne škole. Nastava je složena i vrlo odgovorna društvena djelatnost u vaspitanju i obrazovanju djece i krajnji rezultat toga rada

zavisi od kvaliteta pripremanja nastavnika za taj rad. Riječ planiranje u vaspitno-obrazovnom radu je osnovna aktivnost svakog prosvjetnog radnika. Da bi planiranje odgovorilo svojoj svrsi, potrebno je da učitelj dobro poznaje svoju struku, plan i program za određeni razred, psihološki razvoj djece sa kojom će da komunicira, raznovrsnu literaturu, da prati stručne listove i časopise, da poznaje opremljenost škole, sredinu u kojoj se škola nalazi, kao i sve ono što će doprinijeti cjelovitom sagledavanju mogućnosti realizacije programskih sadržaja. Didaktički materijali predstavljaju spoljašnje podsticaje razvoja matematičkog mišljenja i zaključivanja kod učenika. U procesu sticanja novih znanja, didaktički materijali imaju izrazito značajnu ulogu, jer djeca lakše zapamte naučeno, sistematizuju već stečenih znanja na zanimljiv i koristan način i njihovo interesovanje duže traje.

Kandidat Bojić u daljem radu govori o planiranju u nastavi matematike. Planiranjem učitelji moraju u svojoj svijesti unaprijed razraditi šta će se i na koji način raditi prema postavljenom cilju, ko će raditi, u kom vremenskom periodu, u kom dijelu časa, koja nastavna sredstva će koristiti i na koji način, vodeći stalno računa i imajući na umu ostvarivanje krajnog cilja svog rada. Pripremanje učitelja za nastavu započinje prvog radnog dana kada nastupi na dužnost u školi i traje sve dok se bude bavio ovim poslom. Učitelji prilikom organizacije nastave imaju težak zadatak, jer se pred učitelje stavljaju različiti zahtjevi koje treba da ostavere. Učitelji su dobro organizovali nastavu ako je nastava aktivna, učenici aktivno učestvuju u radu i stvori se zadovoljavajuća radna atmosfera, ako je kod učenika prisutan visok stepen motivacije, a to se ostavaruju kada se primjenjuju različite nastavne metode, različita nastavna sredstva, kada se koristi savremena obrazovna tehnologija i slično. Prilikom svakog planiranja učitelji moraju voditi računa o razvojno-primjernim očekivanjima, zahtjevima propisanog nastavnog plana i programa, mogućnostima za kreativnost, kao i interesima i potrebama učenika. Planiranjem treba podržati razvoj i učenje svakog učenika, i nadograđivati se na dječju prirodnu znatiželju i interese, njihova prethodna znanja, iskustva i vještine.

U drugoj tematskoj cjelini kandidat Nemanja Bojić govori o didaktičkim materijalima. Didaktički materijali su svi posebno pripremljeni materijali namijenjeni za upotrebu u procesu nastave i učenja. Didaktički materijali omogućavaju učiteljima da ponude interaktivnije, zanimljivije i angažovanije aktivnosti učenja. Nastavna sredstva, kao i didaktički materijali se koriste u nastavi kao dopuna nastavi u učionici radi povećanja interesovanja učenika. Didaktički materijali koji se koriste u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole čine set objekata, predmeta, dokumenata, materijala, koji se koriste u procesu učenja kako bi se postigli

obrazovni, vaspitni i funkcionalni ciljevi. Efikasnost upotrebe didaktičkih materijala je uslovljeno iskustvom učitelja, njegovim vještinama u odabiru didaktičkih materijala i primjenom istih u odgovarajuće vrijeme za postizanje željenih ciljeva.

Visokokvalitetni didaktički materijali imaju ključnu ulogu u nastavi matematike, jer omogućavaju učenicima da povežu matematičke sadržaje sa stvarnim životom, što povećava njihovu motivaciju i angažovanost u učenju.

Specijalizovana didaktički materijali su materijali koji su izgrađeni s ciljem i namjenom razvijanja početnih matematičkih pojmova, kao i podsticanja kognitivnog razvoja, a posebno razvoja mišljenja kod učenika prvih razreda osnovne škole. Jedni od specijalizovanih didaktičkih materijala koji se mogu koristiti u prvom razredu osnovne škole jesu tangram, mala matematika, mala geometrija, logički blokovi, brojni niz, brojevnne slike i brojevnne karte, slagalice, domine, serije predmeta i magnetni konstruktori.

Predmeti svakodnevnne upotrbe to su mnogobrojne igračke, lutke, lopte, pribor za pisanje i crtanje, sitni predmeti za održavanje higijene koji se mogu koristiti za formiranje početnih matematičkih pojmova kod učenika prvih razreda osnovne škole.

Prirodna nastavna sredstva čine objekti žive ili nežive prirode, koji učenici ili učitelji koriste u nastavi matematike kao očigledna sredstva. U prirodne materijale ubrajamo: žireve, šišarke, lišće, cvjetove i tako dalje. Prirodni materijali kao didaktičko sredstvo veoma su korisni u nastavi matematike, jer na taj način učenici povezuju matematičke sadržaje sa stvarnim situacijama.

U neoblikovane materijale ubrajamo: plastelin, glinu, tijesto, pijesak, hartiju, stirodur, stiropor. Ovi materijali su značajni za učenike, jer podstiču kreativnost i dječju maštu. Upotrebom neoblikovanih materijala možemo podstaći učenike da savladaju neke matematičke sadržaje i pojmove, kao što su duže, kraće. Od plastelina učenici mogu da prave razne oblike i figure, a to njima pomaže da bolje razumiju prostorne odnose. Od raznih recikliranih materijala, kao što su kutije od patika, od slatkiša, plastične boce mogu se iskoristiti za pravljenje određenih modela.

U trećoj cjelini kandidat Nemanje Bojić govori o realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole. Predmetnim programom za prvi razred osnovne škole obuhvaćena su tri osnovna pravca matematičkog obrazovanja: geometrijski, logički i aritmetički. Sadržaj nastave matematike u prvom razredu osnovne škole podijeljen je u četiri oblasti, koje se prožimaju u osam tema. Oblasti koje se izučavaju u prvom razredu osnovne škole su: geometrija, aritmetika,

mjerjenja i drugi sadržaji. Realizacija nastave matematike se može definisati kao skup različitih metoda i njihovim osnovnim funkcijama.

Matematički udžbenici u prvom razredu osnovne škole obuhvataju dva elementa i to su slike i pisani znakovi. Za razvoj matematičkog mišljenja bitne su četiri aktivnosti: pridruživanje, razvrstavanje, sparivanje i nizanje.

Osmišljenost didaktičkih materijala u realizaciji matematičkih pojmova u prvom razredu osnovne škole, treba da sadrži one ideje i koncepte koje učitelji žele da prenesu učenicima u procesu podučavanja. Uloga učitelja u izboru didaktičkih materijala u realizaciji matematičkih pojmova u prvom razredu osnovne škole je da stvori uslove za kvalitetnu nastavu, učenje i razvoj djece, kao i da direktno podstiče razvoj i učenje uz pomoć didaktičkih materijala.

U četvrtoj cjeli, kandidat Nemanja Bojić je prikazao pregled dosadašnjih istraživanja. Najstarije istraživanje koje je kandidat Nemanja Bojić istraživao je Skoumbourdi i Kalavassias (2003) koji su tvrdili da materijali i slikoviti prikazi pomažu učenicima da unaprijede svoju sposobnost da organizuju informacije, kao i da primijene ovo znanje u praksi i da ih tačno i uspješno koriste u rješavanju problema. Prikazao je i neke informacije iz istraživanja Gellert (2004) koji je razmatrao upotrebu didaktičkih materijala u nastavi matematike. Fokus istraživanja je bio na matematičke aktivnosti učenika i didaktičke aktivnosti nastavnika. Njegova polazna tačka je kritički pristup formalnoj nastavi, učenju i inovacijama. Istraživanje Kolara i Čadež (2010) – Analiza uloge didaktičkog materijala u nastavi i učenju matematičkih pojmova, ističu da su nastavnici i učenici svjesni značaja korišćenja didaktičkog materijala za učenje matematičkih pojmova. Kandidat dalje govori o istraživanju Glasanović-Gracin (2012) koji su govorili o upotrebi konkretnih materijala u razrednoj nastavi matematike. Nastavnicima se naglašava važnost upotrebe didaktičkih materijala ne samo u demonstracione svrhe, već da ih podstakne da materijale koriste šire, od strane učenika u samostalnom, timskom ili radu u parovima. Neka istraživanja koje je još kandidat Bojić istraživao jeste istraživanje Sablić, Rački i Lesandarić (2014), istraživanje Božac (2019), istraživanje Kišosondi (2020), potom istraživanje Kadum, Debeljuh i Božac (2021), istraživanje Caldeira i Sampaio (2023), zatim istraživanje Ilmaz Aslan (2023).

Najnovije istraživanje je bilo Fitriani i Vidjajanti (2024), u kojem se govori o planiranju didaktičkih materijala u nastavi matematike koji će smanjiti prepreke u učenju učenika. Planiranje didaktičkih materijala u nastavi matematike se sastoji iz tri faze: prva faza je planiranje, gdje nastavnik planira, sprovođenjem pedagoško-didaktičke analize, uzimajući u

obzir didaktičku situaciju, pedagošku situaciju, barijere u učenju, karakteristike sadržaja, diferenciranu nastavu i putanju učenja koju treba primijeniti. U drugoj fazi nastavnik primjenjuje izrađeni plan i vrši analizu. Analiza treba da bude fleksibilna, konkretna i integrisana, uzimajući u obzir stvoreno okruženje. Treća faza je sagledavanje, gdje nastavnik ocjenjuje i razmišlja o planovima koji su sprovedeni. Na kraju nastavnik osmišljava novi didaktički materijal kako bi smanjio bilo koju učeničku barijeru za postizanje ciljeva učenja.

U drugom poglavlju rada Nemanja Bojić prikazuje problem i predmet istraživanja. Zatim, definiše cilj, zadatke i hipoteze istraživanja. Takođe određuje i metode, tehnike i instrumente, populaciju i uzorak istraživanja, preliminarno istraživanje, organizaciju i tok istraživanja i statističku obradu podataka.

Istraživački cilj, Nemanja Bojić, definiše na sledeći način: Utvrditi iskustvene stavove učitelja prema planiranju didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole.

Odgovor na postavljeni cilj, kandidat Bojić dobija pomoću dvije sporedne hipoteze istraživanja.

Za prikupljanje podataka o stavovima učitelja o planiranju didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole, kandidat je koristio anketni upitnik koji se sastojao od 21 pitanja vezanih za temu i postavljene glavne i dvije sporedne hipoteze. Istraživanje je realizovano na uzorku od 163 učitelja koji izvođe vaspitno-obrazovni rad u osnovnim školama.

Analizirajući odgovore dobijene od 163 učitelja na upitnik koji se bavi temom *Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole*, kandidat Bojić je primijetio da učitelji često planiraju primjenu raznovrsnih didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole. Istraživanja su pokazala da učitelji samostalno kreiraju neke didaktičke materijale u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole. Rezultati našeg istraživanja pokazuju da planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole učitelji baziraju na aktuelnim dječjim interesovanjima. Ono što je značajno jeste da su pozitivni efekti raznovrsnih didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole, takođe učitelji adekvatno pristupaju planiranju didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole.

Na bazi dobijenih odgovora, sumiranih i analiziranih rezultata prikupljenih anketnim upitnikom, kandidat Nemanja Bojić završava svoj rad zaključkom. Učitelji nijesu uvijek u stanju da svojim učenicima predstave izvornu stvarnost, pa bi trebalo koristiti didaktičke materijale kao adekvatnu zamjenu. Učenici bolje uče na osnovu konkretnih predmeta i situacija pa se opravdano očekuje da učitelji u svom radu koriste didaktičke materijale, posebno u prvom razredu osnovne škole, kada su učenici još uvijek mali i kada im je potrebna dodatna motivacija i podrška za učenje. Na taj način bi učenicima pojednostavili proces učenja i učinili bi ga zanimljivijim.

Rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti učiteljima kako bi uvidjeli sami značaj planiranja i primjene didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole, kao i krajnjeg ishoda, funkcionalnog znanja kojeg su učenici stekli upravo primjenom raznovrsnih didaktičkih materijala, adekvatnim planom učitelja za njihovu primjenu, odabranih metoda i vaspitno-obrazovnim oblicima rada, a sve to sa ciljem da nastava bude efikasnija i kvalitetnija.

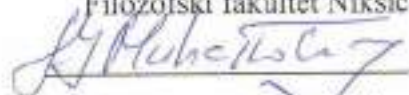
Kandidat Nemanja Bojić je u svom master radu uspješno obradio temu *Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole*. Komisija konstatuje da master rad kandidata Nemanje Bojić, na temu *Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole*, ispunjava normative koji važe za master teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 11. 11. 2024. god.

Komisija u sastavu:

Prof. dr Veselin Mićanović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

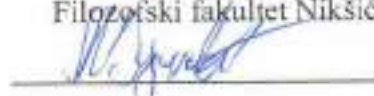
Prof. dr Dijana Vučković, član

Filozofski fakultet Nikšić

Dr Mirko Đukanović, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRILEGO	27-11-2024		
CRG JED.	EPOL	POSLO	VLAKSHOST
01	4184		

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/3

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Planiranje didaktičkih materijala u realizaciji nastave matematike u prvom razredu osnovne škole** Nemanje Bojića, studenta integrisanih master studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

Naziv master studija: Master studije psihologije

Naslov rada: „Divergentno mišljenje i viši nivoi znanja kao prediktori školskog postignuća u nastavi biologije“

Filozofski Fakultet Nikšić

UDK I OCJENA MASTER RADA

Datum prijave master rada: 28.12.2023.

Datum sjednice Vijeća na kojoj je odobren rad: 14.03.2024.

Komisija za ocjenu/odbranu rada:

1. dr Veselinka Milović, predsjednik komisije
2. dr Bojana Miletić, član
3. Prof. dr Milica Drobac-Pavićević, član-mentor

IZVJEŠTAJ

o ocjeni završnog master rada

1. Biografski podaci kandidata

Nataša Bajović je rođena 14. 07. 2000. godine u Nikšiću. Osnovnu školu i Gimnaziju završila je u Plužinama (JU Obrazovni centar Plužine). Student je druge godine master studija Psihologije na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. U procesu je edukacije iz O.L.I. integrativne psihodinamske terapije.

2. Obim i struktura rada

Master rad kandidatkinje Nataše Bajović, pod naslovom „ Divergentno mišljenje i viši nivoi znanja kao prediktori školskog postignuća u nastavi biologije“, napisan je na ukupno 66 stranica, A4 formata, Times New Roman fontom veličine 12, sa proredom 1,5. Strukturu rada, pored naslovne stranice, sažetaka na srpskom i engleskom jeziku, čine sljedeća poglavlja: Uvod

(9), 1. Teorijski okvir (10) 2. Metodološki dio (22), 3. Rezultati (29), 4. Diskusija (48), 5. Zaključak (55), 6. Literatura (56) i 7. Prilozi (61).

3. Teorijska zasnovanost i metodološka utemeljenost istraživanja

Savremeno društvo sve više ističe značaj samostalnih aktivnosti učenika, njihovog stvaralaštva i kreativnosti. Ove vještine omogućavaju učenicima ne samo da razvijaju vlastite ideje, već i da se bolje snalaze u kompleksnim situacijama koje zahtijevaju prilagođavanje i inovativno razmišljanje. Ipak, sve ovo obrazovni sistem ne podstiče u dovoljnoj mjeri. Iako su brojna istraživanja pokazala da su divergentno mišljenje i viši nivoi znanja povezani sa školskim postignućem, njihov značaj u obrazovnom sistemu i dalje je zanemaren (Guilford, 1956; Torrance, 1974; Sternberg & Grigorenko, 2004; Silvia et al., 2008). Kada je riječ o prirodnim naukama, u školama još uvijek vlada tradicionalni način učenja, koji se bazira na činjeničnom usvajanju znanja, što dovodi do zanemarivanja dubljeg razumijevanja i razvoja kritičkog mišljenja kod učenika (Abell, & Lederman, 2007). To znači da su učenici češće usmjereni na memorisanje činjenica, dok se stvaralački procesi, poput istraživanja i kritičke analize, rijetko podstiču. S tim u vezi, ovim istraživanjem ćemo nastojati da steknemo uvid u to da li su divergentno mišljenje i viši nivoi znanja uspješni prediktori školskog postignuća iz biologije. Odlučili smo se za biologiju, kao jednu od prirodnih nauka, čiji su potencijali za podsticanje kreativnog razmišljanja u školskom sistemu i dalje zanemareni. Pored toga, pokušaćemo da istražimo da li su divergentno mišljenje i viši nivoi znanja međusobno povezani (Guilford, 1967; Kim, 2005), te da li se razvoj divergentnog mišljenja razlikuje u odnosu na pol učenika (Bear & Kaufman, 2008; Abraham, 2016) i obrazovanje njihovih roditelja (Broman et al., 1975). Razumijevanje ovih veza može pomoći u kreiranju inkluzivnijih obrazovnih pristupa, koji bi omogućili svakom učeniku da razvije svoj potencijal.

Cilj istraživanja

Glavni cilj ovoga istraživanja jeste da ispitamo u kojoj mjeri divergentno mišljenje i viši nivoi znanja revidirane Blumove taksonomije predstavljaju uspješne prediktore školskog postignuća učenika u nastavi biologije. Sticanje uvida u ovaj cilj može da doprinese boljem razumijevanju uloge koju kreativno mišljenje ima u okviru prirodnih nauka. Pored toga odgovori na ovakva pitanja mogu doprinijeti unapređenju obrazovnih strategija i kurikuluma, osiguravajući da

učenici razvijaju kognitivne sposobnosti, ali i kreativne vještine koje će im omogućiti bolju adaptaciju na obrazovne zahtjeve.

4. Metod istraživanja

Metoda

Istraživanje je sprovedeno u junu 2024. godine. Testovi su konstruisani u online formi, što je omogućilo efikasnu distribuciju i jednostavno prikupljanje podataka. Testovi su poslani školama putem e-maila, nakon čega su učenici dobili pristup linkovima za rješavanje. Prije nego što su započeli sa testiranjem, ispitanicima je pruženo detaljno objašnjenje o svrsi istraživanja, zagarantovana im je potpuna anonimnost podataka, čime je osigurano da se rezultati koriste isključivo u svrhe istraživanja i da neće biti povezani s njihovim identitetom. Ispitanici su imali neograničeno vrijeme za ispunjavanje oba testa, što im je omogućilo da bez pritiska razmisle o pitanjima i zadacima. Učenici su takođe su, u bilo kom trenutku mogli odustati od učešća u istraživanju, čime je osiguran etički aspekt istraživanja i dobrovoljnost učešća. Na ovaj način, rezultati su automatski prikupljeni i dalje analizirani u SPSS programu.

Uzorak

U istraživanju je učestvovalo 106 ispitanika. Od toga je 57 osoba, odnosno 53.8 % bilo muškog pola, dok je 49 osoba, odnosno 46.2% bilo ženskog pola, što pokazuje gotovo izjednačen odnos između polova u uzorku. Svi ispitanici su bili učenici sedmog razreda osnovnih škola iz pet gradova Crne Gore. Najviše njih bilo je iz Nikšića (38.7%), dok su sljedeći najveći udio imali ispitanici iz Podgorice (21.7%) i Bara (16.0%). Manje prisutni su bili ispitanici iz Bijelog Polja (13.2%) i Plužina (10.4%). Na taj način su ovim ispitivanjem obuhvaćene primorska, centralna i sjeverna regija Crne Gore. Analizom stepena obrazovanja očeva ispitanika, utvrđeno je da 52.8% njih ima srednju školu, dok 41.5% ima više obrazovanje (viša škola ili fakultet). Samo 5.7% očeva je završilo osnovnu školu, što ukazuje na generalno visok nivo obrazovanja među očevima ispitanika. Slične rezultate vidimo i kada je riječ o stepenu obrazovanja majki. Većina njih (51.9%) ima završenu srednju školu, dok 43.4% majki ima više obrazovanje (viša škola ili fakultet). Mali dio majki (3.8%) ima završenu osnovnu školu, a samo 0.9% majki nije imalo obrazovanje.

5. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja su pokazali da je kod učenika sposobnost divergentnog načina razmišljanja slabo razvijena. Utvrđeno je da učenici bolje razmišljaju na nižim nivoima revidirane Blumove taksonomije, u odnosu na više. Ovakvi nalazi sugerišu da se kreativnost i viši nivoi znanja još uvijek ne podstiču u dovoljnoj mjeri kada je riječ o obrazovnom sistemu Crne Gore. Prva hipoteza koju smo ispitali, a koja je pretpostavila da postoji povezanost između divergentnog mišljenja i školskog postignuća učenika, odnosno njihovog uspjeha u predmetu biologija, potvrđena je. Kada je riječ o drugoj hipotezi, koja je pretpostavila povezanost viših kognitivnih nivoa revidirane Blumove taksonomije i školskog postignuća u predmetu biologija, rezultati su bili djelimično u skladu sa očekivanjima. Moguće objašnjenje dobijenih nalaza leži u obrazovnom sistemu i načinu ocjenjivanja, gdje se više naglašavaju niži kognitivni nivoi (pamtiti, razumjeti, primijeniti) i tradicionalni pristupi učenju, što sugeriše potrebu za promjenom nastavnog pristupa. Što se tiče treće hipoteze, koja je pretpostavila povezanost između divergentnog mišljenja i viših nivoa znanja, potvrđena je. Zapravo, nalazi su pokazali da divergentno mišljenje ima značajnu korelaciju sa svim nivoima revidirane Blumove taksonomije, osim sa nivoom pamtiti. Jedno od pitanja koje nas je interesovalo i na koje smo pokušali da, analizom dobijenih rezultata, dobijemo odgovor, bilo je to da li se razvoj divergentnog mišljenja razlikuje u odnosu na pol, odnosno da li između dječaka i djevojčica postoje značajne razlike u sposobnostima divergentnog mišljenja. Dobijeni rezultati su nas naveli da odbacimo postavljenu hipotezu, jer su pokazali da između dječaka i djevojčica postoje statistički značajne razlike, te da djevojčice imaju širi raspon divergentnog mišljenja. S obzirom na to da nijesmo pronašli relevantna istraživanja o tome da li stepen obrazovanja roditelja utiče na razvoj divergentnog mišljenja učenika, pretpostavili smo da ne postoje statistički značajne razlike. U suprotnosti sa našim očekivanjima, rezultati su ipak pokazali da obrazovanje roditelja ima značajan uticaj na razvijenost divergentnog mišljenja kod djece, što znači da je naša hipoteza odbačena. Ovakav nalaz sugeriše da stepen obrazovanja roditelja može imati ključnu ulogu u razvoju kognitivnih sposobnosti i kreativnosti kod djece. Posljednja hipoteza u našem istraživanju, odnosno šesta hipoteza, predviđala je povezanost divergentnog mišljenja i školskog uspjeha učenika. U skladu sa ranijim istraživanjima (Ljubotina et al., 2015) i dobijenim nalazima, hipoteza je potvrđena. Ovakvi nalazi dodatno naglašavaju važnost i značaj koju kreativno mišljenje ima u postizanju akademskih ciljeva i uspjeha.

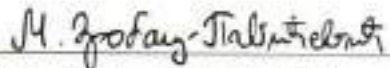
6. Zaključak i prijedlog

Na osnovu analize master rada kandidatkinje Nataše Bajović, pod nazivom: „Divergentno mišljenje i viši nivoi znanja kao prediktori školskog postignuća u nastavi biologije“ komisija utvrđuje da rad zadovoljava sve postavljene propozicije i predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta u Nikšiću da prihvati Izvještaj komisije o ocjeni ovog master rada i da odobri njegovu odbranu.

Nikšić, 19.11. 2024. godine

dr Veselinka Milović, predsjednik komisije

Doc. dr Bojana Miletić, član

Prof. dr Milica Drobac – Pavićević, član-mentor

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PROJEKT:	27.11. 2024.		
OPIS JED.	GRUPA	JEZIK	SVILANOST
01	4183		

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/4

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Divergentno mišljenje i viši nivoi znanja kao prediktori školskog postignuća u nastavi biologije** Nataše Bajović, studentkinje master studija Studijskog programa za psihologiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu master rada Lane Ivanović

Značaj i uloga škole u podsticanju darovitih učenika

IZVJEŠTAJ

Lana Ivanović je student postdiplomskih master studija na Studijskom programu za pedagogiju. Napisala je master tezu pod nazivom *Značaj i uloga škole u podsticanju darovitih učenika*. Tema rada je odobrena na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta (23.11.2023.) i odabrana komisija za njenu ocjenu u sastavu prof. dr Katarina Todorović, član, doc. dr Jovana Marojević član i doc. dr Milica Jelić, mentor. Kandidatkinja je uspješno položila sve ispite predviđene nastavnim planom Master studija pedagogije. Nakon detaljnog pregleda master rada kandidatkinje, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Master rad kandidatkinje Lane Ivanović napisan je na 66 stranica teksta, uključujući Literaturu i Priloge. U radu kandidatkinja se veoma kritički služila u utemeljivanju teorijskih, a kasnije i metodoloških postavki svog rada. Rad je strukturiran u sedam većih cjelina (Teorijski dio rada, Metodološki dio istraživanja, Opis istraživačkog procesa, Analiza i diskusija rezultata istraživanja, Zaključak i preporuke, Popis literature i Prilozi).

U Teorijskom dijelu rada kandidatkinja Ivanović elaborira ključne koncepte na kojima se njen rad temelji, te analizira koncepte: Karakteristike darovitih učenika; Značaj i uloga škole u podsticanju darovitih; Saradnja sa roditeljima i stručnim saradnicima; Izazovi u radu sa darovitima i Primjeri dobre prakse.

U prvoj cjelini definiše karakteristike darovitih učenika, te analizira različite tipove darovite djece. Druga cjelina ističe važnost rane identifikacije i podrške darovitih, Prilagođavanje nastavnih programa, Individualizacija obrazovnog procesa, kao i Mentorstvo i dodatne aktivnosti za razvoj dara. Sljedeća teorijska cjelina se bavi saradnjom sa roditeljima i stručnim saradnicima, kroz cjeline Značaj partnerske saradnje između nastavnika, roditelja i drugih stručnjaka u podršci darovitim učenicima, kao i uspostavljanjem uspješne komunikacije sa roditeljima. Kandidatkinja se bavila i izazovima u radu sa darovitim učenicima, kao i primjerima dobre prakse u radu sa darovitom djecom.

Kandidatkinja analizira klasifikaciju nadarenosti učenika prema sposobnostima na: **Opšte intelektualne sposobnosti, Stvaračlačke (produktivne) sposobnosti, Specifične školske sposobnosti Sposobnost vođenja, Umjetničke sposobnosti** kao i **Psihomotorne sposobnosti** (Kasalović, 2016).

Ističe da imamo različite vrste darovitih, a to su: Uspješni, Izazivači, Dvostruko posebni, Otpadnici, Prikriveni ili blokirani i Samostalni (Altaras-Dimitrijević i Tatić-Janevski, 2016, prema Betts i Neihart, 1988).

Kandidatkinja zatim ističe značaj rane identifikacije darovitosti, kao i potrebu prilagođavanja nastavnih programa, individualizacije nastave, te mentorstva kao značajnog segmenta rada sa darovitima.

U dijelu saradnje sa roditeljima ističe da je značajno izgrađivati partnerski odnos, podsticati kvalitetnu komunikaciju, te pronalaziti rješenja u odnosu na izazove na koje se nailazi u radu. Ivanovićeva analizira studiju Najharta i saradnika (2002) koja je pokazala da daroviti doživljavaju

socio-emocionalne probleme kao što su: frustracija, razdražljivost, anksioznost, društveni pritisak, nedostatak motivacije, nizak nivo samopouzdanja, socijalno odbacivanje, niska emocionalna svijest, strah od neuspjeha, perfekcionizam, zastoji u društvenom prihvatanju i nedostatak izdržljivosti. U odnosu na nalaze kandidatkinja iznosi preporuke za rad sa darovitom djecom.

Metodološki dio istraživanja kandidatkinja započinje određenjem predmeta istraživanja, a to je značaj i uloga škole u procesu podsticanja darovitih učenika. Cilj istraživanja kandidatkinja definiše na sljedeći način: Utvrditi značaj škole u podsticanju darovitosti, te kako i na koji način (što će biti konkretizovano kroz zadatke) škola može imati uticaj. Na osnovu definisanog cilja istraživanja postavila je i zadatke: Utvrditi obim ponuđenih programa za razvoj i podsticanje darovitih učenika; Utvrditi dostupnost mentorstva kao vida podrške i podsticanja darovitih; Utvrditi prilagođenost nastavnog plana i programa za darovite; Utvrditi postojanje materijalno-tehničkih uslova za podsticaj darovitih; Utvrditi stepen saradnje i podrške stručnih saradnika, nastavnika i roditelja u podsticanju darovitih.

Kao tehnike u svom istraživanju kandidatkinja je odabrala tehniku anketiranja i njoj odgovarajuće instrumente, koji su konstruisani za potrebe njenog istraživanja. Uzorak u istraživanju činilo je 88 učitelja i 12 stručnih saradnika koji rade u osnovnim školama u Podgorici, Tivtu i Kotoru.

U poglavlju Prikaz rezultata istraživanja i diskusija o dobijenim rezultatima detaljno elaborira dobijene nalaze, konstatujući prihvatanje ili odbacivanje njenih hipoteza, i diskutujući svoje nalaze u kontekstu već postojećih, odnosno nalaza srodnih istraživanja, kao i u kontekstu važećih teorijskih koncepata.

U Prikazu rezultata istraživanja i diskusiji o dobijenim rezultatima, a zatim poentirajući sažetije i u poglavlju Zaključci, kandidatkinja eksplicira sljedeće ključne nalaze njenog istraživanja:

❖ Škola ima bogat obim ponuđenih programa za podsticanje darovitih učenika, te konstatuje da je potvrđena prva sporedna hipoteza. Ističe da rezultati pokazuju da većina škola nudi napredne ili dodatne programe, kao što su vannastavne aktivnosti, dodatna nastava i radionice organizovane shodno sposobnostima i interesovanjima darovitih učenika;

❖ Škola nudi mentorstvo kao vid podrške i podsticanja darovitih učenika, čime je potvrđena druga sporedna hipoteza. Došla je do saznanja da je mentor uglavnom predmetni nastavnik s najviše radnog iskustva, a mentorstvo se može obavljati individualno i grupno, zavisno od broja darovitih učenika i postavljenog cilja;

❖ Dalje kandidatkinja navodi da je treća sporedna hipoteza koja se odnosi na prilagođavanje nastavnog plana i programa darovitim učenicima, djelimično potvrđena. Dalje, navodi da iako učitelji često prilagođavaju nastavni plan i program, to ne čine svi ili ne čine to dosljedno, što govori da prilagođavanje nastavnog plana i programa varira u zavisnosti od škole i učitelja.

❖ Istraživanjem je došla do nalaza da su materijalno-tehnički resursi uglavnom djelimično dostupni darovitim učenicima, čime pokazuje da četvrta sporedna hipoteza nije u potpunosti potvrđena. Kao pozitivne sekvence ističe da postoji prostor za unapređenje i obogaćivanje škole specijalizovanom opremom, kao i potpuna dostupnost resursa darovitim učenicima.

❖ Kandidatkinja ističe da ni peta hipoteza koja govori da je stepen saradnje i podrške između stručnih saradnika, roditelja i učitelja visok nije u potpunosti potvrđena. Kandidatkinja elaborira da je saradnja između ovih aktera zadovoljavajuća, ali ne na visokom nivou, što implicira da postoji prostor za napredovanje. Saradnja se najčešće odvija putem roditeljskih sastanaka i individualnih konsultacija, a nijesu rijetki ni online razgovori.

Shodno navedenim sporednim hipotezama, na osnovu prikupljenih podataka i rezultata, Ivanovićeva zaključuje da glavna hipoteza nije u potpunosti potvrđena. Ukazuje na pozitivne aspekte koji ističu da škole nude raznovrsne, proširene i bogate programe za darovite učenike, kao i ponudu mentorstva kao vid podrške i podsticanja. Dalje navodi da škole ipak nijesu u potpunosti na visini zadataka u okviru potpunog prilagođavanja nastavnog plana i programa darovitim učenicima, opremljenosti specijalizovanom opremom i njenom dostupnošću, kao i organizacije čestih sastanaka sa roditeljima, učiteljima i saradnicima.

Kandidatkinja zatim navodi da istraživanje ima određena metodološka ograničenja. Prvenstveno to da su se od ispitanika mogli očekivati subjektivni odgovori, kao i nedovoljna motivacija da učestvuju u istraživanju.

Kao preporuke za dalji rad navodi da se preporučuje aktivno korišćenje individualnog/fleksibilnog nastavnog plana i programa rada sa darovitim učenicima kako bi se omogućilo napredovanje iznad okvira tradicionalnog plana i programa rada; zatim opremljenost škole specijalizovanim sredstvima i opremom, tehničkim resursima koji su uvijek dostupni darovitim učenicima, kao i posjedovanje prostora za organizaciju kreativnih radionica i eksperimentalnih vježbi, kako bi daroviti učenici, pored teorijskog, sticali i praktična znanja; navodi i potrebu česte organizacije sastanka između roditelja, učitelja i stručnih saradnika u cilju pružanja podrške i podsticanja darovitih učenika.

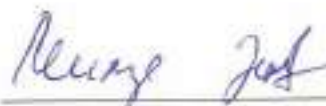
Rad kandidatkinje Ivanović dosljedno je pisan jasnim i konciznim naučnim jezikom, sa korektnim pozivanjem na literaturu. Metodologija istraživanja je postavljena logično, dobijeni rezultati komentarisani nepristavno i u kontekstu već postojećih istraživanja i teorijskih koncepata.

Na osnovu svega iznesenog Komisija zaključuje da master rad kolegice Lane Ivanović *Značaj i uloga škole u podsticanju darovitih učenika*, zadovoljava sve parametre koji se odnose na master teze, u tematskom i metodološkom smislu, pa se predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da se odobri usmena odbrana ovog rada.

Komisija, u sastavu:

Doc. dr Katarina Todorović, član

Doc. dr Milica Jelić, mentor

Doc. dr Jovana Marojević, član

U Nikšiću, 26.11.2024.godine

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRISLUSNI: 27.11.2024.			
ORG. JED.	GRUPA	PRILOG	VALJANOST
01	4199		

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/5

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Značaj i uloga škole u podsticanju darovitih učenika** Lane Ivanović, studentkinje master studija Studijskog programa za pedagogiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. 01/3-269 od 16. 1. 2024. godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada, pod nazivom „Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za uspješnu realizaciju nastave matematike u prvom ciklusu“, kandidatkinje Ane Sitarice.

U skladu sa članom 22. stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

Ana Sitarica, studentkinja master studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je master rad na temu *Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za kvalitetnu realizaciju nastave matematike u prvom ciklusu*.

Tema ovog rada je odobrena 16. 01. 2024. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odobrena je komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet – Nikšić, prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet – Nikšić, prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet Nikšić.

Master rad kandidatkinje Ane Sitarice *Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za kvalitetnu realizaciju nastave matematike u prvom ciklusu* napisan je na 75 strana. Rad je strukturiran u dvije komplementarne cjeline (teorijski i istraživački dio sa analizom rezultata). Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada je prezentovan u pet tematskih cjelina i to: Pojam i definisanje nastavne metode i proces učenja u nastavi matematike, Uticaj nastavnih metoda na postizanje ciljeva u matematici, Nastavnik kao činilac izbora nastavnih metoda u nastavi matematike, Matematički sadržaj kao činilac izbora nastavnih metoda u realizaciji nastave matematike, Učenik kao činilac izbora nastavnih metoda u realizaciji nastave matematike. U sklopu druge strukturne cjeline, koja se odnosi na istraživački dio rada, detaljno i precizno je predstavljen metodološki okvir istraživanja, a zatim su tekstualno i grafički prikazani rezultati istraživanja.

U uvodnom dijelu rada, kandidatkinja Ana Sitarica naglašava značaj matematike u obrazovanju i svakodnevnom životu, ističući potrebu za prilagođavanjem nastavnih metoda kako bi se povećala motivacija i postigli bolji rezultati učenika, naročito u prvom ciklusu obrazovanja. Fokus je na kombinovanju različitih pristupa i materijala koji podstiču kreativnost, kritičko mišljenje i samostalnost učenika. Cilj rada je pružiti pregled najboljih praksi u nastavi matematike i analizirati njihove efekte kroz teorijsku, metodološku i analitičku obradu dobijenih rezultata.

Kandidatkinja Sitarica u daljem radu govori o nastavnim metodama u nastavi matematike, i njihovoj podjeli. One imaju ključnu ulogu u obrazovanju, jer oblikuju proces učenja, angažovanost učenika i kvalitet ishoda nastave. Nastavne metode se smatraju najorganizovanijim vidom vaspitno-obrazovnog rada, koji reguliše čitav tok nastavnog procesa. Pravilan izbor i njihovo kombinovanje omogućava ostvarivanje ciljeva nastave, podstiče samostalno razmišljanje i pomaže učenicima da stečeno znanje primijene u svakodnevnim situacijama.

U matematici, nastavne metode se dijele prema različitim kriterijumima. Metode usmenog izlaganja uključuju monolog i dijalog – prvi podrazumijevaju izlaganje nastavnika, dok drugi uključuju interakciju sa učenicima radi podsticanja na razmišljanje. Pisane metode, poput rada na tekstovima i zadacima, razvijaju preciznost i logičko razmišljanje. Ilustrativno-demonstrativne metode koriste vizuelne prikaze za razumijevanje apstraktnih pojmova, dok metode samostalnog rada podstiču samostalno rješavanje problema i kreativnost.

Prema interakciji, metode mogu biti podijeljene na tradicionalne, gdje je nastavnik u centru, ili savremene, koje podstiču timski rad i prilagođavaju se potrebama svakog učenika. Savremeno obrazovanje uključuje i tehnologiju – digitalni alati, poput interaktivnih tabli i aplikacija, čine nastavu dinamičnijom i zanimljivijom, dok istovremeno omogućavaju razvijanje ključnih kompetencija učenika.

Kombinovanjem različitih metoda, učitelji mogu prilagoditi nastavu individualnim potrebama učenika, povećati njihovu angažovanost i omogućiti im razvijanje vještina poput logičkog razmišljanja, kreativnosti i timskog rada. Dobro osmišljene i kombinovane metode olakšavaju proces učenja i pripremaju učenike za savremene izazove, stvarajući motivišuće i inkluzivno okruženje u kojem djeca aktivno učestvuju i napreduju.

U drugoj tematskoj cjelini kandidatkinja Ana Sitarica govori o uticaju nastavnih metoda na postizanje ciljeva u nastavi matematike, naglašavajući značaj njihovog pravilnog odabira i

primjene. Fokus je na tome kako različite metode, prilagođene specifičnim potrebama učenika, doprinose boljem razumijevanju matematičkih pojmova, razvoju vještina i ostvarivanju ishoda učenja. Klasifikacija metoda prema interakciji nastavnika i učenika, kao i prema upotrebi tehnologije, ističe se kao ključna u kreiranju efikasne nastave.

Posebno se ističu kooperativno i aktivno učenje, koji podstiču saradnju, diskusiju i praktičnu primjenu matematičkih znanja. Studije pokazuju da ovakvi pristupi poboljšavaju angažovanost i razumijevanje, čime se učenici osnažuju da rješavaju kompleksne probleme. Takođe, upotreba tehnologije, poput računara, interaktivnih tabli i specijalizovanih softvera, čini nastavu dinamičnijom i prilagođenom savremenim obrazovnim potrebama. Kandidatkinja Ana Sitarica u radu navodi i primjere istraživanja koja potvrđuju efikasnost određenih metoda. Obrnuti model učionice u kombinaciji s kooperativnim učenjem pokazao se kao način da se poveća angažovanost učenika i olakša usvajanje znanja. Slične prednosti uočene su i kod radionica koje promovišu aktivno učenje kroz igru i saradnju, iako njihova primjena u praksi još uvijek nije dovoljno zastupljena. Takođe, manipulativna sredstva, poput ilustrativnih materijala i igara, imaju ključnu ulogu u olakšavanju shvatanja apstraktnih matematičkih pojmova, posebno kod mlađih učenika. Istraživanje potvrđuje da konkretni materijali često daju bolje rezultate od apstraktnih simbola, što ukazuje na potrebu za njihovom većom upotrebom u nastavi.

U trećoj cjelini kandidatkinja Ana Sitarica ističe nastavnika kao ključnog činioca izbora nastavnih metoda u realizaciji nastave matematike. Naglašava da sam izbor metoda zavisi od mnogo različitih faktora koji mogu varirati od ličnih kompetencija nastavnika, preko pedagoškog stila i pristupa, do specifičnih potreba učenika i raspoloživih sredstava.

Kompetencije nastavnika uključuju stručno znanje, pedagoške vještine i didaktičke sposobnosti. Nastavnici sa razvijenim kompetencijama biraju i prilagođavaju nastavne metode kako bi ih uskladili s različitim potrebama učenika i ciljevima obrazovanja. Kandidatkinja naglašava da iskustvo igra ključnu ulogu u analizi izbora metoda čime se unapređuje kvalitet nastave. Stil rada nastavnika utiče na to koje će metode odabrati, kakva će biti atmosfera u učionici i angažovanost učenika. U ovom poglavlju kandidatkinja, takođe, govori o prilagođavanju metoda specifičnim potrebama učenika. Učenici se razlikuju po sposobnostima, interesovanjima i stilovima učenja. Nastavnik treba da prepozna te razlike i prilagodi metode. Prilagođavanjem metoda, nastavnik omogućava da svaki učenik uči u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama.

Integracija tehnologije obogaćuje nastavu i pomaže učenicima da razumiju apstraktne matematičke pojmove. Softverski alati i programi poput GeoGebre omogućavaju vizualizaciju matematičkih pojmova. Savremena tehnologija podržava individualizaciju nastave i omogućava učenicima da napreduju sopstvenim tempom, dok nastavnicima pruža uvid u njihov napredak i izazove.

U četvrtoj cjelini Ana Sitarica naglašava kako izbor nastavnih metoda zavisi od prirode matematičkog sadržaja. Svaka matematička oblast, bilo da je u pitanju aritmetika, geometrija ili algebra, ima specifične karakteristike koje zahtijevaju prilagođavanje metoda nastave. Geometrija, koja se bavi prostorom i oblicima, često zahtijeva vizualizaciju i crtanje, dok algebra zahtijeva pristupe koji omogućavaju razumijevanje apstraktnih pojmova kroz konkretne primjere. Nastavnik treba da kombinuje različite metode, kao što su dijalog, demonstracija i rješavanje problema, kako bi učenici bolje razumjeli matematičke sadržaje.

U petoj cjelini kandidatkinja ističe kako je učenik centralni faktor u obrazovnom procesu, a njegov razvoj, interesi i potrebe određuju kako nastava treba da se odvija. Nastavnik mora prilagoditi nastavu matematike sposobnostima učenika, kako bi razvio njihovo interesovanje za predmet. Uvođenjem igara i zabavnih aktivnosti, nastavnici mogu podstaći učenike da razmišljaju, samostalno rješavaju probleme i razvijaju matematičke vještine. Izbor nastavnih metoda zavisi od različitih faktora kao što su uzrast, predznanje, stilovi učenja, motivacija i individualne karakteristike učenika. Stil učenja, koji se može klasifikovati kao vizuelni, verbalni ili kinestetički, igra ključnu ulogu u tome kako učenici usvajaju nova znanja. Učitelji treba da identifikuju koji stil učenja je dominantan kod njihovih učenika i primijene različite metode kako bi zadovoljili različite potrebe.

U drugom poglavlju rada Ana Sitarica prikazuje problem i predmet istraživanja. Zatim, definiše ciljeve, zadatke i hipoteze istraživanja. Takođe određuje i metode, tehnike i instrumente, populaciju i uzorak istraživanja, organizaciju i tok istraživanja i statističku obradu podataka.

Za prikupljanje podataka o stavovima učitelja i učenika o nastavnim metodama, kandidatkinja je koristila anketni upitnik koji se sastojao od 11 pitanja za učitelje i 9 pitanja za učenike, vezanih za temu i postavljene hipoteze. Istraživanje je realizovano na uzorku od 150 učitelja koji izvode vaspitno-obrazovni rad u osnovnim školama, i 150 učenika prvog ciklusa obrazovanja.

Analizirajući odgovore dobijene od 150 učitelja na upitnik koji se bavi temom *Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za kvalitetnu realizaciju nastave matematike u*

prvom ciklusu, kandidatkinja Sitarica je primijetila da učitelji u velikoj mjeri prepoznaju značaj raznovrsnosti i prilagodljivosti metoda rada u nastavi matematike. Većina učitelja redovno koristi različite nastavne metode. Ovo ukazuje na visok nivo svijesti o potrebi za inovacijama i prilagođavanjem nastavnih metoda različitim stilovima učenja. Metode poput usmenog izlaganja, demonstracije i samostalnog rada učenika dominiraju, dok su istraživački pristupi najmanje zastupljeni, što otvara prostor za dalji razvoj i edukaciju učitelja za primjenu istih. Što se tiče upotrebe savremene tehnologije, kandidatkinja zaključuje da učitelji povremeno koriste tehnologiju, što potvrđuje njen rastući značaj u obrazovanju. Tehnologija doprinosi angažovanju učenika i omogućava bolju vizualizaciju matematičkih sadržaja, iako postoje izazovi u pogledu opremljenosti i obuke učitelja za primjenu istih.

Rezultati istraživanja pokazuju da 84.9% ispitanika prepoznaje prednosti kombinovanja različitih nastavnih metoda u postizanju ciljeva nastave matematike. Ovo naglašava važnost fleksibilnog pristupa i kontinuiranog prilagođavanja metoda za uspješnije ostvarenje ishoda učenja.

Neke od preporuka koje ističe Sitarica su:

- Edukacija učitelja: Povećati obuke za primjenu istraživačkih metoda i efikasnije korišćenje tehnologije.
- Pобољшanje sredstava: Osigurati bolju opremljenost učionica tehnološkim alatima i materijalima.
- Motivacija učenika: Uvesti dodatne aktivnosti koje su kreativne, interaktivne i usmjerene ka svakodnevrim primjerima.
- Razmjena praksi: Podstaci učitelje da dijele iskustva i primjere dobre prakse kako bi inspirisali kolege.

Rezultati istraživanja pokazuju različite stavove učenika prema matematici. Ti podaci pružaju važne uvide u dinamiku stavova učenika prema matematici i sugerišu potrebu za fleksibilnijim i kreativnijim pristupima, kako bi se djeca bolje motivisala za učenje ovog predmeta.

Na osnovu prikupljenih podataka o uticaju timskog rada na usvajanje znanja iz matematike, može se zaključiti da većina učenika vjeruje da im zajedničko učenje sa vršnjacima pomaže u boljem razumijevanju i savladavanju matematičkih sadržaja. To ukazuje na značaj timskog rada kao metode za poboljšanje usvajanja znanja iz matematike. Većina učenika, odnosno 84%, smatra da ih timski rad podstiče na veću aktivnost u radu.

Kada je u pitanju sav učenika vezan za primjenu savremenih tehnologija, većina, tačnije 65% učenika smatra da lakše i bolje usvajaju znanja iz matematike kada na časovima koriste televizore, računare ili prezentacije. Dobijeni podaci jasno ukazuju na sve veću ulogu tehnologije u obrazovnom procesu. Digitalni alati omogućavaju prikazivanje kompleksnih matematičkih sadržaja na vizuelno interesantiji i interaktivan način, čime se olakšava razumijevanje gradiva.

Istraživanje pokazuje da većina učenika (51%) smatra da njihov učitelj ili učiteljica uvijek primjenjuje različite metode kako bi im pomogao/pomogla da savladaju matematiku. Upotreba različitih strategija može uključivati praktične aktivnosti, vizualne prikaze i interaktivne pristupe, i na taj način podstaći uključivanje djece i poboljšati njihovo razumijevanje sadržaja.

Na bazi dobijenih odgovora, sumiranih i analiziranih rezultata prikupljenih anketnim upitnicima, kandidatkinja Ana Sitarica završava svoj rad zaključkom. Učitelji koji aktivno koriste različite metode, uključujući interaktivne tehnologije i grupni rad, podstiču motivaciju i angažovanost učenika.

Kandidatkinja Ana Sitarica je uspješno obradila temu / Komisija konstatuje da master rad na temu *Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za kvalitetnu realizaciju nastave matematike u prvom ciklusu*, ispunjava normative koji važe za master teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 28. 11. 2024. god.

Komisija u sastavu:

Prof. dr Veselin Mićanović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković, član

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE			
FILOZOFSKI FAKULTET			
NIKŠIĆ			
PROJEKAT	28. 11. 2024		
GRUPA	STAN	PROJEKAT	POSREDOVANOST
01	4232		

PRIJEDLOG ODLUKE –Tačka 7/6

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici od 29.11.2024. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Izbor i kombinovanje nastavnih metoda kao značajni uslov za kvalitetnu realizaciju nastave matematike u prvom ciklusu** Ane Sitarice, studentkinje integrisanih akademskih studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović